

زیتون چین طلایی

گفتگو با تنها رتبه اول شانزدهمین دوره جشنواره جوان خوارزمی

انجام یک کار پژوهشی آن هم در قالب ساخت یک دستگاه، قطعاً به تمرکز و زمان زیادی نیاز دارد، که باید از تفریحات و زمان فعالیت‌های دیگر کم کرد. حتی گاهی از درس خواندن! حتی گاهی اوقات من تا پاسی از شب بیدار می‌ماندم، تا بتوانم کارم را تمام کنم. شاید در کلام سخت به نظر نیاید، ولی پایبند بودن به چنین برنامه‌ای، در بلندمدت، سخت و خسته‌کننده است. بچه‌ها باید با آگاهی و آمادگی وارد این مسیر شوند.

محمدرضا، مدتی است بنرهای تصویر تو که مدال طلا به گردن داری در شهر دیده می‌شود. شاید خیلی‌ها کنجکاوند تو را بیشتر بشناسند و داستان موفقیتت را بدانند. اول از هر چیز دوست داریم بدانیم دانش آموز چه رشته و پایه‌ای هستی؟

دانش آموز پایه سوم هستم و در رشته ریاضی فیزیک دبیرستان پسرانه جوادالائمه مشغول تحصیلم.

از اختراع برای ما بگو و جایزه‌ای که موفق به دریافتش شدی؟

دستگاهی که من طراحی کردم و ساختم، خوشه چین زیتون با مکانیزم غلطک است که توانستم تنها رتبه اول شانزدهمین جشنواره خوارزمی را کسب کنم.

صمیمانه این موفقیت را به تو تبریک می‌گویم، هر چند به نظرم احساس درونی تو بهترین پاداش و تبریک است. راستی، جشنواره جوان خوارزمی کی و چگونه برگزار می‌شود؟

(با لبخند رضایتبخش می‌گوید) معتبرترین جشنواره‌ای است که شهریور هر سال در زمینه پژوهش و اختراع در کشور ما برگزار می‌شود که چند مرحله‌ای داور دارد. در مرحله اول داور استانی امسال، از ۲۰,۷۰۲ طرح ارائه شده ۱,۴۰۹ طرح به مرحله داور حضوری تهران راه یافت که از بین آن‌ها ۹۹ طرح انتخاب شد. در مرحله نهایی هم ۳۳ طرح رتبه آوردند که اختراع من تنها رتبه اول بود. پس ممکنه چند رتبه اول داشته باشیم؟

بله، در این جشنواره ملاک امتیازدهی به گونه‌ای است که ممکن است چند نفر همزمان رتبه اول، دوم یا سوم را کسب کنند. مثلاً پارسال، اصلاً رتبه اول نداشتیم، چون اختراعات باید به حدی از امتیاز برسند که بتوانند رتبه اول را کسب کنند.

و تعداد رتبه‌های دوم و سوم امسال؟

۱۲ رتبه دوم و ۲۰ رتبه سوم.

محمد رضا تو در جشنواره حضور داشتی، آیا بیشتر کسانی که امسال رتبه‌های برتر را دریافت کردند، از مدارس خاص بودند؟

قطعاً نه! خیلی از رتبه‌های برتر جشنواره از بچه‌های روستا هستند، که بدون هیچ‌گونه امکانات و حمایتی موفق می‌شوند.

چقدر تامل برانگیز! خوب، برگردیم به اختراع. ویژگی‌های دستگاهت را برای ما بگو.

کم حجم بودن دستگاه، ارزان بودن، کاهش ۵۰ درصدی در وقت برای برداشت محصول، وزن مناسب آن، دسترسی آسان به زیتون‌ها مخصوصاً در شاخه‌های بالاتر، آسیب نزدن به شاخه‌ها، برگ‌ها، جوانه‌های تازه و از همه مهم‌تر خود میوه‌ها، از بین بردن خطر سقوط افراد در حین میوه‌چینی و کاربرد آن برای برداشت میوه درختان دیگر مثل مثل عناب، سنجد، پسته و از این قبیل میوه‌ها، مزیت‌های این دستگاه است.

آیا این دستگاه مشابه داخلی یا خارجی هم داشته است؟

خیر. مشابه داخلی و خارجی ندارد. اتفاقاً یکی از ملاک‌ها برای جشنواره جوان خوارزمی، این است که اختراع هیچ‌گونه مشابهی نداشته باشد.

و چه ملاک‌ها و مزیت‌هایی اختراع تو را واجد دریافت جایزه طلا کرد ؟

اولین ملاک خوارزمی، داشتن خلاقیت و نوآوری است. دوم این که ساخته خود

مدال طلای امسال جشنواره جوان خوارزمی، سهم تلاش محمدرضا دهقانی بود؛ تلاشی که نه تنها برای خودش و خانواده‌اش، که برای مدرسه، شهر و جامعه کشاورزی کشورش سودمند واقع شد. چه خوب می‌شود اگر تعامل مدرسه، خانواده و دانش‌آموز، مسیر پرورش چنین دانش‌آموزان کوشا و خودباوری را هموار کند، تا نمود نظام تعلیم و تربیت کشورمان پر از اختراعات و نوآوری‌های کاربردی در حوزه‌های صنعت، کشاورزی، اقتصاد و... باشد و خودکفا باشیم در عمل، نه فقط به آرزو!

دانش آموز باشد. خیلی از طرح‌ها توسط یک کادر پزشکی یا مهندسی متخصص کار می‌شود که در ارزیابی مشخص می‌شود، ساخته دست و فکر دانش آموز نیست. از طرف دیگر باید نیاز روز کشور را در نظر گرفت، که دستگاه من در زمینه کشاورزی و برداشت زیتون یا میوه‌های مشابه به حل مشکل بزرگی در جامعه کشاورزی کمک می‌کند. نهایتاً این که دستگاه تشریفاتی نباشد و بتوان آن را به تولید انبوه رساند. من توانستم تمام این ملاک‌ها را در اختراعم بگنجانم.

(می‌خندم و می‌گویم) با این حساب زیتون چین طلا اختراع کردی! چگونه ایده ساخت این دستگاه به ذهنت رسید؟

(با لبخند متواضعانه ادامه می‌دهد) یک روز خانه یکی از اقوام که مزرعه زیتون دارد، مهمان بودیم. درباره محصول و هزینه برداشت زیتون که بسیار بالاتر از درآمد حاصل از فروش آن است بحث شد، به طوری که ایشان قید برداشت محصول را زده بودند. از آن جا بود که این ایده به ذهن من خطور کرد.

ولی خیلی از افراد ایده‌های جالبی در ذهن دارند، تو چطور توانستی ایده ات را عملی کنی؟

به نظرم باید برای عملی کردن ایده‌هایشان، قبل از هر چیز، با کسانی که در زمینه اختراع و پژوهش در جشنواره شرکت کرده‌اند، مشورت کنند و از تجربیات آن‌ها استفاده ببرند. باشگاه علمی پژوهشی جوان نیز همکاری خوبی با دانش‌آموزان علاقه‌مند دارد. بعد از آن با انرژی و باور کارشان را دنبال کنند، چون در این راه سختی‌ها و مشکلات زیادی به وجود می‌آید و تنها انسان‌های با اراده، می‌توانند به نتیجه برسند.

پس اگر ایده‌ای در سر داریم، انتخاب راهنمای مناسب و داشتن انرژی، باور و اراده، لازمه پیاده کردن آن است.

بله، به نظر من ابزار و روش دستیابی به هر هدفی همین است.

حالا، از سختی‌های کار و راهت برای ما بگو. دوست داریم این گفتگو راهنمای مستندی - همانطور که خودت پیشنهاد دادی - برای دانش‌آموزان علاقه‌مند باشد.

انجام یک کار پژوهشی آن هم در قالب ساخت یک دستگاه، قطعاً به تمرکز و زمان زیادی نیاز دارد، که باید از تفریحات و زمان فعالیت‌های دیگر کم کرد، حتی گاهی از درس خواندن! حتی گاهی اوقات من تا پاسی از شب بیدار می‌ماندم، تا بتوانم کارم را تمام کنم. شاید در کلام سخت به نظر نیاید، ولی پایبند بودن به چنین برنامه‌ای، در بلندمدت، سخت و خسته‌کننده است. بچه‌ها باید با آگاهی و آمادگی وارد این مسیر شوند.

البته، مدال طلا به سختی‌هایش می‌ارزید. باشگاه علمی و پژوهشی جوان چگونه از طرح‌های دانش‌آموزی حمایت می‌کند؟

این باشگاه در زمینه‌های مختلفی از جمله نانو، المپیاد و خوارزمی فعال است. قبل از جشنواره، چندین مرحله داوری تشکیل می‌دهد تا دانش‌آموزان اشکالات احتمالی طرح‌هایشان را برای داوری شه‌ریور برطرف کنند. واقعاً از حمایت دلسوزانه باشگاه و زحمتهایی که برای من کشیدند، تشکر می‌کنم.

از سوی هیچ ارگانی حمایت مالی هم شدی؟
خیر.

چه ارگانی باید از چنین طرح‌هایی حمایت کند؟

باشگاه علمی و پژوهشی جوان یا سازمان‌هایی مثل پارک علم و فناوری، نیاز به بودجه دارند. به نظرم چون جشنواره، زیر نظر آموزش و پرورش است، تنها ارگانی که عمده حمایت‌ها را می‌تواند انجام دهد خود آموزش و پرورش است.

امیدواریم آموزش و پرورش تصمیم جدی برای این حمایت‌ها داشته باشد. چه مدت طول کشید تا ایده‌ات را عملی کنی؟
حدود یک سال و شش ماه.

علاوه بر انرژی و اراده‌ات که به آن اشاره کردی، چه عوامل بیرونی و محیطی در موفقیت تو نقش داشته‌اند؟

در کل جو مدرسه ما برای شرکت در جشنواره خوارزمی، پویا و فعال است که خودبه‌خود روی من هم اثرگذار بود. ولی متأسفانه (با تلخند) عوامل بیرونی، به جز حمایت‌های دلسوزانه باشگاه علمی و پژوهشی جوان، چندان همسویی با من نداشتند و همان عوامل درونی نیروی اصلی حرکت من بود. مثل عنایت خداوند که بارها و بارها با تمام وجود آن را احساس کردم. همچنین تلاش و پشتکار بالای خودم. چون بعضی اوقات زیاد شدن حجم کار، سختی‌ها را دوچندان می‌کرد و اگر پشتکار نداشتیم، قطعاً به هدفم نمی‌رسیدم.

از خانواده‌ات برای ما بگو، نگاه‌شان به درس و یادگیری چگونه است؟

آن‌ها به درس و علم خیلی اهمیت می‌دهند و از این که مجبور بودم بخشی از وقت درس خواندنم را به این کار اختصاص دهم، نگران می‌شدند.

دوست داریم بدانیم، ملاک ارزیابی‌اشان بیشتر نمره‌های توست، یا علاقه‌ات به مطالعه و یادگیری؟

هر دو. اما خود من به کیفیت درس خواندن بیشتر اهمیت می‌دهم، چون اگر علاقه به یادگیری باشد، نمره خوب که کاری ندارد (با لبخند).

به نکته مهمی اشاره کردی! با توضیحاتی که دادی، پیامت برای خانواده‌ها چیست؟

بچه‌های خود را در مسیری که خود بچه‌ها دوست دارند، حمایت کنند. در خانه فضایی مناسبی برای پرورش خلاقیت و استعداد فرزندانشان به وجود بیاورند، به جای سرکوب آن‌ها! و بدانند که زندگی فقط درس نیست و ابعاد دیگری هم دارد.

و پیامت برای همسالانت؟

همسالان من باید دقت کنند که این دوران، دوران طلایی زندگی آن‌ها است، پس این زمان را صرف انجام کارهای بزرگ و ارزشمند کنند. در همه کارها با اراده و پرا انرژی باشند و زندگی هدفمندی داشته باشند.

ممنون از این که وقتت را به ما دادی. اراده و انگیزه‌ات تحسین برانگیز است. تردیدی نیست با این مشخصه‌ها، می‌توانی برنامه‌هایت را در آینده عملی کنی...